

13 เรื่องน่าสนใจเกี่ยวกับ ESG

"เทรนด์ที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ สู่ความเป็น **New Normal**"

"ESG ไม่ใช่สิ่งใหม่ แต่คือวิวัฒนาการ และความปกติใหม่ต่อจากนี้"

เมื่อเราพูดถึงแนวคิด ESG ที่ย่อมาจาก Environmental, social และ governance คงปฏิเสธไม่ได้ว่าสิ่งนี้กำลังเป็นเมกะเทรนด์ และกำลังจะกลายเป็นเรื่องพื้นฐานที่ทุกคน ทุกธุรกิจจะต้องให้ความสำคัญ

**รู้หรือไม่ว่า 75% ของนักลงทุนมองว่าการลงทุนในธุรกิจที่คำนึงถึง ESG ถือเป็นการลงทุน
ที่คุ้มค่า และ 48% สนใจลงทุนในกองทุนด้านความยั่งยืน (Gallup study)**

ด้วยแรงดึงดูดนี้จะช่วยสร้างโอกาส รวมถึงมูลค่าครั้งใหญ่ให้กับตัวเรา และกับองค์กรด้วยเช่นเดียวกัน ลองนึกว่าหากองค์กรปรับตัวเองสู่ความยั่งยืน ก็จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือ ดึงดูดลูกค้าที่ภักดีต่อแบรนด์ และยังช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไปด้วย

ยกตัวอย่าง Nestlé เคยประกาศว่าจะลงทุนสูงถึง 2.1 พันล้านดอลลาร์ภายในปี 2025 เพื่อเปลี่ยนจากพลาสติกทั่วไปเป็นพลาสติกรีไซเคิล (**The nation**) ซึ่งนอกจากจะช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ยังช่วยลดต้นทุนที่อาจจะต้องเสียค่าปรับ/ภาษีในการปฏิบัติตามกฎหมาย (compliance costs) ด้วย ดังที่บริษัทกล่าวไว้ว่า “ใครก่อนมลพิษ คนนั้นจ่าย” เช่น ถ้าเรามีธุรกิจที่ก่อมลพิษจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายในการควบคุม และจัดตั้งตามกฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ซึ่งแน่นอนว่าเราจะต้องมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้นเพื่อเข้ามาดูแลส่วนนี้ หรือในต่างประเทศเองที่เข้มงวดเรื่องพวกนี้มาก ๆ อย่างที่ประเทศสิงคโปร์ มีการใช้มาตรการภาษีคาร์บอน ที่จะมีการคิดอัตราภาษีต่อหน่วยการปล่อย โดยที่สิงคโปร์กำหนดอัตราภาษีเริ่มต้นไว้ที่ 5 ดอลลาร์สิงคโปร์ (**Global compact**) เป็นต้น

แต่สิ่งหนึ่งที่สวนทางและเกิดขึ้นในตอนนี้คือ แม้ ESG จะมาแรงแค่ไหน แต่จากรายงานของ Yale University ในปี 2565 คุณภาพสิ่งแวดล้อมไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 108 ของโลกลดลงจากปีก่อนหน้าถึง 30 อันดับ! (**thansettakij**) นี่จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมพวกเราถึงควรรู้ศึกษาและเข้าใจมากขึ้นไปอีก ไม่ใช่แค่ในแง่ของธุรกิจเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงความเป็นอยู่ของพวกเราทุกคนด้วย

เพื่อให้เห็นภาพชัดมากขึ้นไปอีก บทความนี้ได้สรุป 13 เรื่องน่าสนใจเกี่ยวกับ ESG ที่จะช่วยให้คุณได้อ่าน และตัดสินใจด้วยตัวเองว่าทำไมถึงต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้มากขึ้น แล้วเทรนด์นี้จะเข้ามาสร้างมูลค่าใหม่ ๆ ให้กับตัวเอง และองค์กรมากกว่าที่คิดได้อย่างไรบ้าง

1. เมื่อพูดถึง ESG ด้านสิ่งแวดล้อม (E) ไม่ใช่แค่ต้นไม้ พื้นที่สีเขียว แต่นับตั้งแต่อากาศที่เราหายใจไปจนถึงน้ำที่เราดื่ม ที่ดินที่เราอยู่อาศัย ทุกทรัพยากรที่เราใช้จะต้องไม่กระทบสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านสังคม (S) ครอบคลุมตั้งแต่ความสัมพันธ์ของเรากับผู้อื่น ความหลากหลาย ความเท่าเทียม ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน สุดท้ายในด้านธรรมาภิบาล (G) ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการกำกับดูแลกิจการ ที่สื่อถึงความซื่อสัตย์ และจริงใจ

2. เรื่องใกล้ตัวที่ส่งผลกระทบต่อเรา และทำให้เราควรหันมาให้ความสนใจในเรื่อง ESG

เรื่องแรกต้นปี 2023 ไทยติดอันดับ 5 ของการจัดอันดับเมืองที่มีมลพิษมากที่สุดในโลกจากทั้งหมด 9 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพ (**greenpeace**) เรื่องต่อมาย้อนหลังไปในปี 2022 ไทยได้อันดับที่ 101 จาก 180 ประเทศไทยทั่วโลกเรื่องความโปร่งใส (**thereporter**) สะท้อนการพัฒนาประเทศ และเศรษฐกิจของประเทศที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามความเป็นจริง และเรื่องสุดท้าย ปัจจุบันหนึ่งในเหตุผลที่พนักงานจะเลือกเข้าทำงานกับองค์กรใดองค์กรหนึ่งนอกจากเรื่องเงินเดือนแล้ว ประเด็นความหลากหลาย ความยั่งยืน หรือความใส่ใจต่อสภาพแวดล้อม ก็ถูกมาใช้ในการตัดสินใจด้วยเช่นกัน...นั่นจึงเป็นเหตุผลว่าทำไมตอนนี้ ESG ถึงสำคัญ เพราะแค่ 3 เรื่อง (มลพิษ ความโปร่งใส และปัจจัยในการเลือกองค์กรของพนักงาน) จากอีกหลายร้อยเรื่องคุณก็พอจะเห็นแล้วว่าส่งผลกระทบ และใกล้ตัวเรามากขนาดไหน (**thansettakij**) (**bangkokbiznews**)

3. มีบริษัทจดทะเบียนในไทยติดอันดับดัชนีชี้วัดความยั่งยืนของโลก และมีบริษัทที่ติด DJSI (Dow Jones Sustainability Index) มากที่สุดในโลกในภูมิภาคอาเซียน (**infoquest**) นอกจากนี้ ในรายงานการเติบโตของการลงทุนในกองทุนยั่งยืนของมอNINGสตาร์ รีเสิร์ช ประเทศไทย ในปี 2021 ยังระบุอีกว่ากองทุนรวมยั่งยืนของไทยในปีที่ผ่านมามีมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ 6.8 หมื่นล้านบาท (**กันข่าtoday**)

4. 85% ของนักลงทุนสนใจเรื่องการลงทุนแบบยั่งยืน (**Morgan Stanley**) เพราะความสนใจของคนกำลังพุ่งไปที่สิ่งแวดล้อม สภาพอากาศ ความเป็นอยู่ที่ดีมากขึ้น ทำให้นักลงทุนขยับเลนส์ตัวเองมาในธุรกิจที่ยั่งยืนมากกว่าเดิม และเพิกเฉยกับอะไรก็ตามที่เริ่มไม่เดินตามเทรนด์นี้ ไม่ว่าจะเป็น ค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรม การทำการเกษตรที่ไม่ยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้ ธุรกิจที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นธุรกิจที่กำลังเดินไปตามแนวทาง ESG จะส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนของกลุ่มนักลงทุนมากขึ้นนั่นเอง

5. เกณฑ์ ESG อื่น ๆ ที่ Sustainable investors มักพิจารณา ได้แก่ การต่อต้านการทุจริต สิทธิมนุษยชน ค่าตอบแทนของพนักงาน และความมั่นคงทางอาหารทั่วโลก ไม่ได้โฟกัสแค่ 'E' หรือเรื่องสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว
6. การลงทุนด้านความยั่งยืนช่วยลดความเสี่ยงจากการลงทุน และช่วยให้ผลตอบแทนระยะยาวได้ดี จากสถิติของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อเทียบการเคลื่อนไหวของดัชนี SET และ SET100 ที่ไม่ได้เน้นเรื่องความยั่งยืน กับดัชนี SETTHSI ที่เน้นเรื่องความยั่งยืน พบว่าทิศทางการเคลื่อนไหวของดัชนี SETTHSI เหนือ ดัชนี SET และ SET100 เล็กน้อย (**SETinvestNOW**)
7. บริษัทมากกว่า 200 แห่งได้ลงนามใน The Climate Pledge พันธสัญญาข้ามอุตสาหกรรมระหว่างประเทศที่ก่อตั้งโดย Amazon และ Global Optimism ก่อนเป็นข้อตกลงในปารีส ซึ่งเป็นข้อตกลงเพื่อบรรลุเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนเป็นศูนย์ภายใน 10 ปี (**S&P Global**)
8. 53% ของรายได้บริษัทที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐ 500 แห่ง และ 49% ของรายได้บริษัทที่ใหญ่ที่สุดระดับโลก 1,200 แห่งมาจากกิจกรรมทางธุรกิจที่สนับสนุน SDGs (Sustainable Development Goals) หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (**S&P Global**) นอกจากนี้ ข้อมูลจากบทความหนึ่งในเว็บไซต์ linkedin ยังขยายความเกี่ยวกับเรื่องนี้เพิ่มเติมอีกว่าบริษัทที่ให้ความสำคัญกับเรื่องของ ESG มีแนวโน้มที่บริหารความเสี่ยงได้ดี สามารถลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียบางอย่าง และอาจหลีกเลี่ยงการเพิ่มศักยภาพในระยะยาว ซึ่งอาจส่งผลให้การประเมินมูลค่าองค์กร (company valuation) นั้นสูงขึ้นด้วย
9. 76% ของผู้บริโภค บอกว่าจะหยุดซื้อสินค้าจากบริษัทที่สร้างผลกระทบ หรือปฏิบัติไม่ดีกับสิ่งแวดล้อม พนักงาน หรือชุมชนต่าง ๆ เราจะเริ่มเห็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ (**PwC**) ที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันเปลี่ยนรูปแบบไปมากขึ้นเรื่อย ๆ ยกตัวอย่างโปรดัคต์ใน IKEA ในเว็บไซต์ได้ระบุเอาไว้เลยว่า "99.5% ของไม้ที่ใช้ผลิตสินค้าอียได้รับ การรับรองจาก Forest Stewardship Council® (FSC®) (**IKEA**) หรือเป็นไม้รีไซเคิล" หรืออย่าง เช่น เรสเตอร์รอง ก็ได้ทำชุดพนักงานใหม่ ผลิตโดย อินโดรามา เวนเจอร์ส ผู้ผลิต PET รายใหญ่ที่สุดในโลก ด้วยกระบวนการรีไซเคิลขวดพลาสติกชนิด PET กว่า 230,000 ขวด มาทำเป็นชุดพนักงาน(**workpoint today**) เป็นต้น
10. จากรายงานของ Cone Communications ระบุว่า 87% ของผู้บริโภคจะมีความภักดีต่อแบรนด์ ที่สนับสนุนประเด็นทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เราจะเห็นได้ชัดว่าช่วงหลังบริษัทจะหันมาปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์เพื่อ ตอกย้ำความชัดเจนเรื่องความยั่งยืนมากขึ้น จากการสำรวจของ Accenture ในปี 2021 ที่ได้มีการคุยกับผู้บริโภค 25,000 คนใน 22 ประเทศ พบว่า 50% ของผู้บริโภคตั้งแต่ช่วงโรคระบาดครั้งใหญ่ที่ผ่านมา ยินดีจ่ายกับแบรนด์ที่ใส่ใจในเรื่องนี้มากขึ้น และต้องการรู้ได้ว่าแต่ละแบรนด์ได้ทำประโยชน์อะไรเพื่อสังคมบ้าง (**Cone Communications**)
11. กลยุทธ์ ESG สามารถส่งผลต่อกำไรจากการดำเนินงานได้มากถึง 60% ในรายงานฉบับเดียวกันนี้ยังบอกอีกว่าการดำเนินการ ESG อย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยองค์กรต่อสู้กับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น อาทิเช่น ต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนที่แท้จริงของน้ำหรือคาร์บอน ยกตัวอย่าง FedEx มีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนกองยานพาหนะทั้ง 35,000 คันให้เป็นรถยนต์ไฟฟ้าหรือรถยนต์ไฮบริด ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงแล้ว 20% ซึ่งลดการใช้เชื้อเพลิงไปแล้วกว่า 50 ล้านแกลลอน (**McKinsey**)
12. เกือบหนึ่งในสี่ (24%) ของบริษัทกล่าวว่าการทำงานแบบไซโล (Silo) ขององค์กรเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของ ESG (**PwC**) เพราะการทำงานแบบไซโล คือการทำงานแบบแยกส่วน ที่บางทีข้อมูล ระบบต่าง ๆ กระจัดกระจาย ไม่ชัดเจน ถ้าองค์กรจะเริ่มผลักดันกลยุทธ์เรื่องของ ESG จะทำให้การทำงานนั้นยากขึ้นในทันที

โดยการศึกษาล่าสุดจาก IBM Institute for Business

Value (IBV) และ SAP ได้สำรวจผู้บริหารระดับสูง 2,125 คน เรื่องกลยุทธ์ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร พบว่าองค์กรที่ทำเรื่องนี้ได้ดี มีประสิทธิภาพคือองค์กรที่ทำงานแบบมีส่วนร่วมกันมาก ๆ (**SAP**)

13. พนักงานในปัจจุบันต้องการการทำงานให้กับบริษัทที่มีนโยบาย ESG ที่เข้มงวด เผลอ ๆ ให้ความสำคัญมากกว่าเรื่องเงินเดือนเสียอีก โดยรายงาน 2023 Gen Z and Millennial Survey ของดีลอยด์ ระบุว่า 55% ของ Gen Z และ 54% ของ Millennial จะมีการศึกษานโยบาย และผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของบริษัทก่อนที่จะตอบรับเข้าทำงาน เพราะหนึ่งในประเด็นที่คนสองกลุ่มนี้ให้ความสำคัญก็คือเรื่องของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (**กรุงเทพธุรกิจ**)

ต่อไป **“ESG Is Not New — But It’s The New Normal”** ESG จะไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่คือความปกติใหม่ที่ทุกคน ทุกสังคมทั่วโลกจะหันมาให้ความสนใจอย่างที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งจะส่งผลในระยะยาวทั้งเรื่องเศรษฐกิจ การเงิน ความมั่นคง รวมถึงการใช้ชีวิตด้วยเช่นเดียวกัน

จากบทสรุปที่น่าสนใจทั้ง 13 ข้อที่ว่ามานี้คงจะพอทำให้เราเห็นภาพมากขึ้นแล้วว่า ESG จะมาสร้างมูลค่าใหม่ ๆ ให้กับตัวเอง และองค์กรได้อย่างไรบ้าง ทั้งเรื่องการดึงดูดกลุ่มนักลงทุนกลุ่มลูกค้า กลุ่มการเล่นหุ้นหน้าใหม่ และการสร้างผลตอบแทนระยะยาวอย่างยั่งยืน ทั้งหมดนี้คือสิ่งที่เรากำลังจะได้เจอผ่านความปกติใหม่ต่อจากนี้

เราเชื่อว่าจะได้เห็น ESG ในมุมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทยแน่นอน คงต้องมาติดตามกันต่อว่าอนาคตจะมีแนวโน้มอะไรเกิดขึ้น เพื่อที่เราจะได้เตรียมตัว เตรียมพร้อมกับอนาคตแห่งความยั่งยืนข้างหน้านี้ แต่ทั้งนี้วิธีที่ดีที่สุดสำหรับเราทุกคนในการผลักดัน ESG ไปข้างหน้าได้ คือ**สร้างอนาคตที่ดีร่วมกัน ด้วยการทำให้โลกนี้น่าอยู่ขึ้น และส่งมอบสิ่งดี ๆ ให้แก่คนรุ่นใหม่ต่อไป**

13 เรื่องน่าสนใจเกี่ยวกับ ESG

“เทรนด์ที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ สู่ความเป็น New Normal”

1 ESG ไม่ใช่แค่พื้นที่สีเขียวเท่านั้น
แต่นับตั้งแต่อากาศที่เราหายใจไปจนถึงน้ำที่เราดื่ม ความสัมพันธ์ของเรากับผู้อื่น ความหลากหลาย ความเท่าเทียม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการกำกับดูแลกิจการ ที่จริงใจ

2 ไทยติดอันดับ 5 ของการจัดอันดับเมืองที่มีมลพิษมากที่สุดในโลก ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
และการพัฒนาประเทศ และเศรษฐกิจของไทย ที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามความเป็นจริง

3 มีบริษัทจดทะเบียนในไทย ติดอันดับดัชนีชี้วัดความยั่งยืนของโลก และมีบริษัทที่ติด DJSI มากที่สุดในภูมิภาคอาเซียน

85% ของนักลงทุนสนใจ เรื่องการลงทุนแบบยั่งยืน

เพราะความสนใจของคนกำลังพุ่งไปที่สิ่งแวดล้อมสภาพอากาศ ความเป็นอยู่ที่ดีมากขึ้น

Sustainable investors ไม่ได้โฟกัสแค่ ESG แค่เรื่องสิ่งแวดล้อม

การลงทุนด้านความยั่งยืน ช่วยลดความเสี่ยงจากการลงทุน และช่วยให้ผลตอบแทนระยะยาวได้ดี

4

5

6

7 บริษัทมากกว่า 200 แห่ง ได้ลงนามใน The Climate Pledge

ซึ่งเป็นข้อตกลงเพื่อบรรลุเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน เป็นศูนย์ภายใน 10 ปี

8

49% ของรายได้บริษัท 1,200 แห่ง ที่ใหญ่ที่สุดระดับโลก มาจากกิจกรรมทางธุรกิจที่สนับสนุน SDGs หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

9

76% ของผู้บริโภค จะหยุดซื้อสินค้าจากบริษัทที่สร้างผลกระทบ หรือปฏิบัติไม่ดีทั้งกับสิ่งแวดล้อม พนักงาน หรือชุมชนต่าง ๆ

10

87% ของผู้บริโภคจะมีความภักดีต่อแบรนด์ที่สนับสนุนประเด็นทางสังคม และสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ ESG สามารถส่งผลต่อกำไรจากการดำเนินงานได้มากถึง 60%

และการดำเนินการ ESG อย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยองค์กรต่อสู้กับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น

11

24% ของบริษัทกล่าวว่า การทำงานแบบไซโล (Silo) ขององค์กรเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของ ESG

เพราะการทำงานแบบไซโล คือการทำงานแบบแยกส่วนที่บางทีข้อมูลระบบต่าง ๆ กระจุกกระจาย ไม่ชัดเจน

12

พนักงานในปัจจุบันต้องการการทำงานให้กับบริษัทที่มีนโยบาย ESG ที่เข้มงวด

13

“ESG Is Not New — But It’s The New Normal”

ESG จะไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่คือความปกติใหม่ที่ทุกคนทุกสังคมทั่วโลกจะหันมาให้ความสนใจ ซึ่งจะส่งผลในระยะยาวทั้งเรื่องเศรษฐกิจ การเงิน ความมั่นคง รวมถึงการใช้ชีวิตด้วยเช่นเดียวกัน

บทความโดย บลจ. ยูโอบี (ประเทศไทย) จำกัด

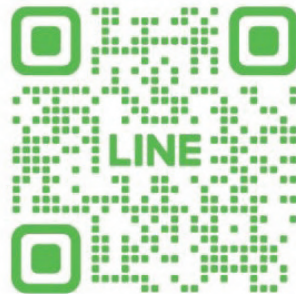
ติดตามข้อมูลการลงทุนอย่างยั่งยืนได้ที่ <https://www.uobam.co.th/th/Sustainability>

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม โทร. 0-2786-2222

ผู้ลงทุนควรทำความเข้าใจลักษณะกองทุน เชื้อนไข ผลตอบแทนและความเสี่ยงก่อนตัดสินใจลงทุน

**สามารถติดตามข่าวสารด้าน ESG, ด้านการลงทุน, วางแผนการเงิน, บทความทางการเงิน
และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพได้ที่ UOBAM Thailand Line Official**

UOBAM Thailand Line Official

สแกน QR Code

Sources:

<https://esgtruths.com/>
<https://www.imd.org/reflections/everything-you-need-to-know-about-esg/>
<https://www.perillon.com/blog/esg-statistics>
<https://www.nasdaq.com/articles/what-investors-should-expect-for-esg-in-2023>
<https://www.techtarget.com/whatis/feature/5-ESG-benefits-for-businesses>
<https://www.ibm.com/blog/how-erp-is-breaking-down-silos-and-driving-sustainable-change/>
<https://www.linkedin.com/pulse/impact-esg-company-valuation>
<https://news.gallup.com/poll/389780/investors-stand-esg-investing.aspx>
<https://www.infoquest.co.th/2023/295116>
<https://www.thunkhaotoday.com/news/investing>
https://www.morganstanley.com/assets/pdfs/2021-Sustainable_Signals_Individual_Investor.pdf
https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/blog/the-state-of-green-business-2021-positive-impact#_ftn1
<https://www.pwc.com/us/en/services/consulting/library/consumer-intelligence-series/consumer-and-employee-esg-expectations.html>
<https://www.conecomm.com/research-blog/2017-csr-study>
<https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Business%20Functions/Strategy%20and%20Corporate%20Finance/Our%20Insights/Five%20ways%20that%20ESG%20creates%20value/Five-ways-that-ESG-creates-value.ashx>
<https://www.pwc.com/us/en/services/consulting/library/consumer-intelligence-series/consumer-and-employee-esg-expectations.html>
<https://www.bangkokbiznews.com/business/biz-bizweek/1069290>
<https://www.thansettakij.com/economy/527711>
<https://www.greenpeace.org/thailand/press/26754/climate-airpollution-pr-iqair-2022/>
<https://www.thereporters.co/tw-politics/3101231436/>
<https://www.sap.com/documents/2023/04/9268b27e-6e7e-0010-bca6-c68f7e60039b.html>
<https://www.ikea.com/th/th/this-is-ikea/about-us/we-re-big-fans-of-wood-pubd4deffde>
<https://workpointtoday.com/zen-group-pet-recycle-uniform/>
<https://globalcompact-th.com/news/detail/1054>
<https://www.nationthailand.com/business/30380677>